Verklagsreglur

bráða- og viðbragðsteymis og stýrihóps

Miðlægt bráða- og viðbragðsteymi á höfuðborgarsvæðinu vegna ofbeldis meðal barna

Samstarfsverkefni samkvæmt samningi sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu, Barna- og fjölskyldustofu og Lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Efnisyfirlit:

1. Formáli 2
2. Skilgreining 2
3. Eignarhald og ábyrgð 2
4. Samstarfsstofnanir 2
5. Stýrihópur bráða- og viðbragðsteymis 3
6. Tímabil 3
7. Rannsókn og mat á árangri verkefnis 3
8. Starfsfólk bráða- og viðbragðsteymis 3
9. Teymisstjóri bráða- og viðbragðsteymis 3
10. Tilvísun í bráða- og viðbragðsteymi 3
11. Ábyrgð máls 4
12. Upphaf aðkomu teymis 4
13. Samvinna teymis og ábyrgðaraðila máls 4
14. Samþætt þjónusta í þágu farsældar barna 4
15. Stuðningsteymi 5
16. Þjónusta teymis 5
17. Aðkoma barns 5
18. Þagnarskylda og meðferð persónuupplýsinga 5
19. Skráning Í málaskráningarkerfi 5
20. Flutningur ábyrgðar máls á milli þjónustustiga 6
21. Túlkaþjónusta 6
22. Lokun máls 6
23. Eftirfylgd 6
24. Lög og reglugerðir 6

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11.2026

Verklagsreglur miðlægs bráða- og viðbragðsteymis og stýrihóps

1. Formáli

Undanfarin ár hefur alvarlegum ofbeldismálum fjölgað eins og fram kemur í skýrslu Ríkislögreglustjóra, „Ofbeldi barna – staðan og áskoranir“ (2024).

Í kjölfar skýrslunnar tóku sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu höndum saman í samvinnu við Barna- og fjölskyldustofu og Lögregluna á höfuðborgarsvæðinu og komu á laggirnar samstarfsverkefni til að stemma stigu við auknu ofbeldi á höfuðborgarsvæðinu. Ákveðið var að stofna miðlægt bráða- og viðbragðsteymi (hér eftir einnig kallað teymið) með því markmiði að mæta þessari aukningu og draga úr ofbeldi og ógnandi hegðun 10-18 ára barna. Markmiðið er að auka viðbragðsflýti vegna ofbeldismála, auðvelda og skýra boðleiðir þegar upp koma ofbeldistilfelli og tryggja að þjónustuveitendur starfi saman eins fljótt og auðið er, sbr. lög um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2021. Með því að veita stuðning við börn sem beita ofbeldi, á fyrri þjónustustigum, er dregið úr líkum á að slík brot endurtaki sig og þar af leiðandi fækkar þeim málum sem þurfa sérhæfðari þjónustu.
Eftirfarandi verklagsreglur gilda fyrir bráða- og viðbragðsteymið og stýrihóp þess. Verklagsreglur þessar voru unnar af stýrihópnum og öðlast gildi að undangenginni staðfestingu allra hlutaðeigandi sveitarstjórna.

2. Skilgreining

Verkefnið, bráða- og viðbragðsteymi vegna ofbeldis meðal barna, er þjónusta fyrir börn á aldrinum 10-18 ára sem beita eða hóta líkamlegu ofbeldi og fjölskyldur þeirra. **Ofbeldi í þessu samhengi er skilgreint sem birtingarmynd áhættuhegðunar og þarf að hafa verið beitt af ásetningi**. Verkefninu er ekki ætlað að mæta annarskonar ofbeldi en aðrar birtingamyndir ofbeldis útiloka ekki aðkomu teymis ef einnig er um líkamlegt ofbeldi eða hótanir að ræða. Staða barns m.t.t. fyrri aðkomu sveitarfélags, greininga eða félagslegrar stöðu hefur ekki áhrif á aðkomu teymisins svo framarlega sem líkur eru á að aðkoma teymisins geti haft jákvæð áhrif á framvindu máls.

3. Eignarhald og ábyrgð

Bráða- og viðbragðsteymið er samstarfsverkefni sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu og sveitarfélögin bera jafna ábyrgð á framgangi verkefnisins. Reykjavíkurborg annast hýsingu teymisins, fjárhagslega umsýslu þess og starfsmannahald. Nánari upplýsingar um þetta má finna í samstarfssamningi um miðlægt bráða- viðbragðsteymi vegna ofbeldis meðan barna. Reykjavíkurborg mun í lok verkefnisins sjá um skýrsluskil til mennta- og barnamálaráðuneytisins á netfangið mrn@mrn.is skv. styrktarsamningi ráðuneytisins við Reykjavíkurborg.

4. Samstarfsstofnanir

Barna- og fjölskyldustofa og Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu eru samstarfsstofnanir bráða- og viðbragðsteymisins. Hlutverk Barna- og fjölskyldustofu felst helst í stuðningi við þjálfun starfsfólks teymisins á meðan samningstíma stendur ásamt reglulegri handleiðslu farsældar- og meðferðarsviðs vegna vinnslu einstaklingsmála. Einnig mun stofnunin styðja við mat á verkefninu, sjá gr. 6.

Samstarf við lögregluna verður t.d. með samráðsfundum og sameiginlegri vinnslu einstaklingsmála, s.s. stuðningsteymi barns skv. farsældarlögunum.

Skjal sótt af 0000000000000, dags. 10.11.2026

5. Stýrihópur bráða- og viðbragðsteymisins

Samráðshópur SSH (Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu) á sviði velferðarmála tilnefndi fulltrúa í stýrihóp bráða- og viðbragðsteymisins frá velferðarþjónustu/barnavernd og skólaþjónustu hvers sveitarfélags. Í stýrihópnum sitja einnig teymisstjóri bráða- og viðbragðsteymisins, fulltrúar frá Barna- og fjölskyldustofu og Lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu. Stýrihópurinn fundar mánaðarlega og er formennska hans í höndum fulltrúa Reykjavíkurborgar. Ritun fundargerða skiptist á milli stýrihópsmeðlima.

Hlutverk stýrihópsins er að hafa stefnumótandi ábyrgð og yfirsýn yfir starfsemi bráða- og viðbragðsteymisins. Í því fellst að móta og fylgja eftir verklagi teymisins, tryggja stjórnsýslulega umgjörð þess og samráð við þjónustuveitendur.

Stýrihópnum er ætlað að samhæfa aðgerðir í alvarlegum ofbeldistilvikum, þróa og fylgja eftir verkferlum bráða- og viðbragðsteymisins, tíma- og verkáætlun, tryggja upplýsingaflæði milli samstarfsaðila og meta árangur af starfinu. Stýrihópnum er jafnframt ætlað að hafa eftirlit með kostnaði við verkefnið og eftirfylgni með fjárhagsáætlun þess. Hann skal enn fremur annast upplýsingagjöf til sveitarfélaganna um verkefnið. Gert er ráð fyrir að teymisstjóri geri skýrslu um starfið og árangur þess, í samstarfi við stýrihópinn, í lok hvers starfsárs. Komi upp óleysanlegur ágreiningur innan stýrihóps varðandi samstarfið skal honum vísað til Samráðshóps SSH á sviði velferðarmála.

6. Tímabil

Mennta- og barnamálaráðuneytið veitti styrk til rekstur bráða- og viðbragðsteymisins á höfuðborgarsvæðinu til tveggja ára frá mennta- og barnamálaráðuneytinu. Lok samnings er 31. desember 2027.

7. Rannsókn og mat á árangri verkefnis

Rannsókn og mat á árangri bráða- og viðbragðsteymisins er unnið í samvinnu við Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.

8. Starfsfólk bráða- og viðbragðsteymisins

Bráða- og viðbragðsteymið hefur yfir að ráða 6,5 stöðugildum. Þau skiptast niður í einn teymisstjóra, tvo starfsmenn sem sinna ráðgjöf/málavinnslu s.s. vegna velferðar- og uppeldismála, einn sálfræðing og starfsmenn í hlutastarfi sem sinna einstaklingsstuðningi við barnið.

9. Teymisstjóri bráða- og viðbragðsteymisins

Teymisstjóri bráða- og viðbragðsteymisins ber ábyrgð á daglegri starfsemi teymisins, ráðningum og almennu starfsmannahaldi, situr í stýrihópi verkefnisins og heldur utan um fjárhagsramma þess. Að auki ber teymistjóri ábyrgð á verklagi, inntökuferli, dreifingu verkefna, kynningum á starfseminni, samstarfi við aðra þjónustuveitendur og samskiptum vegna rannsókna og mats á árangri verkefnis.

10. Tilvísun í bráða- og viðbragðsteymið

Skilgreindir þjónustuveitendur skv. lögum um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2021 geta vísað í bráða- og viðbragðsteymið ef barn á aldrinum 10-18 ára beitir eða hótar líkamlegu ofbeldi, af ásetningi sem birtingarmynd áhættuhegðunar og foreldar samþykkja aðkomu teymis.

Skjal sótt af '0000000000000' dags.: 10.11.2026

Tilvísendur fylgja þeim verkferlum sem nú þegar eru til og samþykktir eru innan hvers sveitarfélags og lögreglunnar, í takt við farsældarlög og stigskipta þjónustu. Þjónusta bráða- og viðbragðsteymisins bætist því við gildandi verklag og þjónustu.

Tilvísun í bráða- og viðbragðsteymið kemur ekki í stað tilkynninga til barnaverndar, lögreglu eða annarra þjónustuveitenda.

11. Ábyrgð máls

Ábyrgð máls liggur hjá ábyrgðaraðila máls í lögheimilis sveitarfélagi barns.

Ef mál barns er opið hjá félagsþjónustu sveitarfélags er ráðgjafinn/málstjóri hjá félagsþjónustu ábyrgðaraðili.

Ef mál barns er opið hjá barnavernd er ráðgjafinn/málstjóri í barnavernd ábyrgðaraðili máls.

Ef barn á ekki opið mál hjá félagsþjónustu/barnavernd er ábyrgðaraðili máls tengiliður farsældar í grunn- eða framhaldsskóla barnsins óháð samþættingu.

Lögheimilisreglan er meginreglan en á því eru undantekningar svo sem ef:

Barn gengur í skóla í öðru sveitarfélagi en þar sem lögheimilis sveitarfélag þess er. Þá skulu lögheimilis sveitarfélag barns og sveitarfélag skóla og/eða barnaverndarþjónustan, semja um það sín í milli hver á að vinna málið áfram og bera ábyrgð á málinu og fylgja því síðan eftir þegar bráða- og viðbragðsteymið lokar málinu.

12. Upphaf aðkomu bráða- og viðbragðsteymisins

Ef þjónustuveitandi hefur aðkomu að máli þar sem barn hefur beitt annað barn ofbeldi, eða fær upplýsingar um að barn hafi beitt annað barn líkamlegu ofbeldi eða hótað líkamlegu ofbeldi, getur hann haft samband við teymisstjóra með tölvupósti eða símtali og rætt mögulega aðkomu teymisins, án persónugreinanlegra upplýsinga vegna málsins. Telji teymisstjóri eða staðgengill hans að teymið ætti að koma að málinu getur þjónustuveitandi boðið forsjáraðilum þjónustu teymisins, fyllt út beiðni og forsjáraðilar skrifa undir. Beiðnin er svo send til teymisins með Signet Transfer og hefur teymið málavinnslu eins fljótt og auðið er, helst innan tveggja daga. Ef þjónustuveitandi, eins og til dæmis lögreglan, getur ekki ráðfært sig við teymið áður en forsjáraðila er boðin þjónustan má fylla strax út beiðni. Upplýsa þarf forsjáraðila í þessum tilvikum um að ekki er hægt að staðfesta að þjónustan sé í boði fyrr en svar hefur borist frá teyminu.

13. Samvinna bráða- og viðbragðsteymisins og ábyrgðaraðila máls

Bráða- og viðbragðsteymið hefur eins fljótt og auðið er samband við forsjáraðila barns og upplýsir um að ekki sé hægt að koma á formlegri vinnslu fyrr en komið er á sambandi við ábyrgðaraðila máls í viðkomandi lögheimilis sveitarfélagi barns. Í samvinnu við lögheimilis sveitarfélag barns eru næstu skref ákveðin. Smærri ákvarðanir, sem rúmast inn í þjónustu bráða- og viðbragðsteymisins, þurfa ekki samþykki lögheimilis sveitarfélags.

14. Samþætt þjónusta í þágu farsældar barna

Vegna eðli bráða- og viðbragðsteymisins er þörf á umfangsmiklu samstarfi þjónustuveitenda til að mæta þörfum barns. Ef mál barns er ekki samþætt þegar bráða- og viðbragðsteymið hefur störf ber teyminu að kynna og bjóða barni og/eða forsjáraðila samþætta þjónustu. Vilja forsjáraðilar ekki þiggja boð um samþætta þjónustu þarf teymisstjóri að meta hvort teymið geti starfað áfram

Skjal sótt af 0000000000000, dags. 10.11.2026

að markmiðum í máli barns án samþættingar. Ef teymið getur ekki haldið áfram málavinnslu, ber því að kynna fyrir forsjáraðilum að hægt sé að sækja ráðgjöf og þjónustu í lögheimilis sveitarfélagi barns.

15. Stuðningsteymi

Ef mál er samþætt og ábyrgð samþættingar liggur hjá málstjóra farsældar í félagsþjónustu eða hjá barnavernd, áður en bráða- og viðbragðsteymið hefur störf, verða meðlimir teymisins aðilar máls og sitja í stuðningsteymi farsældar á meðan málið er til vinnslu hjá teyminu. Uppfæra þarf stuðningsáætlun m.t.t. til þess.

Ef teymið kemur að málefnum barns þar sem þörf er á að stofna stuðningsteymi og stuðningsáætlun hjá félagsþjónustu eða barnavernd getur teymið tekið þátt í þeirri vinnu, sé þess óskað af lögheimilis sveitarfélagi barns.

16. Þjónusta bráða- og viðbragðsteymisins

Þjónustan sem bráða- og viðbragðsteymið býður upp á getur verið margþætt og ólík eftir eðli þeirra mála sem berast í teymið. Þjónustan getur meðal annars falið í sér uppeldisráðgjöf inn á heimili barna og forsjáraðila þeirra, stuðning á skólatíma, tímabundna þjónustu utan skóla á skólatíma séu rök fyrir slíku inngripi, einstaklingsstuðning og sálfræðiþjónustu fyrir börnin sem fá þjónustu í teyminu og fjölskyldur þeirra. Séu þarfir barns aðrar en koma fram í þessum verklagsreglum skal teymið, í samvinnu við ábyrgðaraðila máls og stuðningsteymi sé það starfandi, finna leiðir til að verða við þeirri þjónustuþörf.

17. Aðkoma barns

Leitast skal við að tryggja aðkomu barns í allri vinnu bráða- og viðbragðsteymisins og tekið sé tillit til afstöðu barnsins. Við upphaf vinnu máls í teyminu skal eiga samtal við barn, s.s. af hverju teymið er í máli barnsins, um hvernig aðkoma teymisins gæti litið út, hvaða skoðanir barnið hefur á þjónustunni, hvaða markmið það vill setja sér og hvernig það vill að rödd þess heyrist.

18. Þagnarskylda og meðferð persónuupplýsinga

Vinnsla persónuupplýsinga er á ábyrgð samningsaðila og ber í því tilliti að fara eftir lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 og/eða lögum um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2021 eftir því sem við á hverju sinni. Starfsfólk sveitarfélaganna er bundið þagnarskyldu skv. X. kafla stjórnsýslulaga nr. 37/1993 sbr. 57. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011. Þagnarskylda helst þó svo að samstarfi milli aðila ljúki og einnig þótt starfsfólk láti af störfum.

19. Skráning í málaskráningarkerfi

Lögheimilis sveitarfélag barns ber ábyrgð á skráningu máls í málaskráningarkerfi sveitarfélagsins og ber ábyrgð á vinnslu málsins í framhaldinu, sjá lið 10. Ábyrgðaraðili lögheimilis sveitarfélags og teymið eru í reglulegum samskiptum á meðan mál er til vinnslu hjá teyminu. Ábyrgðaraðili lögheimils sveitarfélags skráir upplýsingar í málaskrá eða í persónumöppu barns í skóla ef ábyrgð er hjá tengilið farsældar, skv. farsældarlögunum. Starfsfólk bráða- og viðbragðsteymisins skráir við vinnslu málsins í verkskýrslu þær upplýsingar og samskipti sem verða til við vinnslu málsins.

Verkskýrslan er vistuð á læstu TEAMS svæði bráða- og viðbragðsteymisins í gagnagrunni Reykjavíkurborgar, sem borgin ber ábyrgð á. Teamssvæðið er eingöngu opið fyrir starfsfólk bráða- og viðbragðsteymisins en læst öðrum. Samantekt málsins og ráðleggingar um næstu skref fara

Skjal sótt af 0000000000000, dags. 10.11.2026

einnig í verkskýrsluna og aðrar tilfallandi upplýsingar, séu þær mikilvægar s.s. viðhaldsplan. Teymisstjóri eða staðgengill hans sendir lokaskýrslu til lögheimils sveitarfélags barns með rafrænum öruggum hætti eins og Signet Transfer eða Dokobit þegar teymið hefur lokið störfum.

Skv. lögum um opinber skjalasöfn nr. 77/2014 er Reykjavík skilaskyldur aðili og þarf að óska sérstaklega eftir eyðingu gagna hjá Þjóðskjalasafni Íslands eigi að eyða umræddum gögnum við lok verkefnisins. Samstarfsaðilar skulu koma sér saman um hvort eyða skuli gögnum á TEAMS svæði í lok samstarfsverkefnisins sbr. 5. lið.

20. Flutningur ábyrgðar máls á milli þjónustustiga

Flytjist ábyrgð máls á milli þjónustustiga (1.-2.-3.) skv. farsældarlögum, á meðan mál barns er opið hjá bráða- og viðbragðsteyminu, heldur vinna teymisins áfram að óbreyttu.

21. Túlkaþjónusta

Sé þörf á túlkaþjónustu við vinnslu máls skal kostnaður vegna þess greiðast af því sveitarfélagi þar sem lögheimili barnsins er skráð.

22. Lokun máls

Mál barns skal ávallt hafa sem stystan vinnslutíma innan bráða- og viðbragðsteymisins. Teymið á einungis að koma að máli barns í takmarkaðan tíma, allt frá nokkrum dögum upp ca. 4-5 vikur. Vinnslutími máls byggir á gögnum og faglegu mati teymisstjóra og ábyrgðaraðila máls hjá lögheimilis sveitarfélagi barns. Þegar vinnslutíma máls lýkur telst það vera í farvegi, svo sem þegar hættu á frekara ofbeldi hefur verið afstýrt eða önnur viðeigandi þjónusta tekin við innan sveitarfélags. Vinnsla teymisins getur einnig lokið þegar árangur hefur ekki náðst og vinnsla talin fullreynd. Að lokinni vinnslu bráða- og viðbragðsteymisins skal lögheimilis sveitarfélag barns fylgja málinu eftir.

Komi upp ágreiningur um lok máls barns hjá bráða- og viðbragðsteyminu tekur teymisstjóri teymisins endanlega ákvörðun.

23. Eftirfylgd

Ef ástæða þykir til er möguleiki á að bráða- og viðbragðsteymið veiti eftirfylgd í máli. Sé slíkt ákveðið er útfærsla ákveðin með ábyrgðaraðila máls, forsjáraðilum og eftir atvikum barninu sjálfu.

24. Lög og reglugerðir

Bráða- og viðbragðsteymið skal starfa eftir þeim lögum og reglum sem eiga við í málaflokknum og þeim sveitarfélögum sem þau eru í samvinnu við á hverjum tíma. Verklag og samvinna kerfa skal byggja á lögum um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2021. Einnig gilda eftirfarandi lög og reglur um starfsemi teymisins svo sem:

Barnaverndarlög nr. 80/2002

Barnalög nr. 76/2003

Lög um félagsþjónustu nr. 40/1991

Reglugerð um skólaþjónustu sveitarfélaga við leik- og grunnskóla og nemendaverndarráð í grunnskólum nr. 444/2019

Lög um grunnskóla nr. 91/2008

Skjal sótt af 0000000000000, dags. 10.11.2026

Lög um framhaldsskóla nr. 92/2008

Lög um samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins nr. 19/2013

Lögreglulög nr. 90/1996

Skjal sótt af 0000000000000 dags. 10.11.2026